

University of Tehran Press

Social Capital Management

Home Page: <https://jscm.ut.ac.ir/>

Online ISSN: 2423-6233

The Relationship Between Social Capital and Sexual Satisfaction Among Couples in Tehran

Mohammad Reza Heshmaty¹ | Neda Khodakaramian Gilan^{2*}

1. Department of Sociology, Faculty of Humanities, Kashan University, Kashan, Iran. Email: rezaheshmaty1037@gmail.com

2. Corresponding Author, Department of Sociology, Faculty of Humanities, Kashan University, Kashan, Iran. Email: n.khodakaramian.g@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article History:

Received: January 25, 2025

Revised: April 24, 2025

Accepted: May 13, 2025

Published online: June 18, 2025

Keywords:

Social capital,
Sexual satisfaction,
Couples in Tehran,
Quality of couple's relationship.

ABSTRACT

Sexual satisfaction, as one of the fundamental pillars in marital relationships, plays a significant role in the stability and quality of life of couples. This research aims to investigate the relationship between social capital and sexual satisfaction among the couples based in Tehran in 2024. Social capital, as a multidimensional concept, including intra-group, extra-group, and supra-group dimensions, has been examined in this study. The statistical population of the research consists of 172 couples selected using the convenience sampling method. Data analysis reveals that there is a significant relationship between various dimensions of social capital and couples' sexual satisfaction. Specifically, intra-group social capital has been identified as the strongest predictor of sexual satisfaction. Moreover, extra-group and supra-group social capital have also been significantly associated with sexual satisfaction. The findings of this research suggest that strengthening social capital, particularly in intra-group relationships, can be considered an effective strategy for improving couples' sexual satisfaction. These results emphasize the importance of the role of social and communicative factors in marital life and the necessity of considering these factors in designing intervention programs.

Cite this article: Heshmaty, M. R. & Khodakaramian Gilan, N. (2025). The Relationship Between Social Capital and Sexual Satisfaction Among Couples in Tehran. *Social Capital Management*. 12 (2), 205-220. <http://doi.org/10.22059/jscm.2025.388485.2563>

© Authors retain the copyright and full publishing rights.
DOI: <http://doi.org/10.22059/jscm.2025.388485.2563>

Publisher: University of Tehran Press.

انتشارات دانشگاه تهران

مدیریت سرمایه اجتماعی

سایت نشریه: <https://jscm.ut.ac.ir/>

شاپا الکترونیکی: ۶۲۳۳-۲۴۲۳

رابطه سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی در زوجین شهر تهران

محمدرضا حشمتی^۱ | ندا خداکرمیان گیلان^{۲*}

۱. گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران. رایانامه: rezaheshmaty1037@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران. رایانامه: n.khodakaramian.g@gmail.com

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخ‌های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۲/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۳/۲۸

کلیدواژه:

رضایت جنسی،
زوجین شهر تهران،
سرمایه اجتماعی،
کیفیت ارتباط زوجین.

رضایت جنسی به عنوان یکی از ارکان اساسی در روابط زناشویی نقش بسزایی در پایداری و کیفیت زندگی زوجین ایفا می‌کند. این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی زوجین تهرانی در سال ۱۴۰۳ انجام شده است. سرمایه اجتماعی به عنوان مفهومی چندبعدی، شامل ابعاد درون‌گروهی و برون‌گروهی و فراگروهی، در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۷۲ زوج بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد بین ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی زوجین رابطه معناداری وجود دارد. به طور خاص، سرمایه اجتماعی درون‌گروهی به عنوان قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده رضایت جنسی شناسایی شده است. همچنین، سرمایه اجتماعی برون‌گروهی و فراگروهی نیز به طور معناداری با رضایت جنسی مرتبط بوده‌اند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد تقویت سرمایه اجتماعی، به‌ویژه در روابط درون‌گروهی، می‌تواند به عنوان راهکاری مؤثر برای بهبود رضایت جنسی زوجین در نظر گرفته شود. این نتایج بر اهمیت نقش عوامل اجتماعی و ارتباطی در زندگی زناشویی و لزوم توجه به این عوامل در طراحی برنامه‌های مداخله‌ای تأکید می‌ورزد.

استناد: حشمتی، محمدرضا و خداکرمیان گیلان، ندا (۱۴۰۴). رابطه سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی در زوجین شهر تهران. مدیریت سرمایه اجتماعی، ۱۲ (۲) ۲۰۵-۲۲۰.

<http://doi.org/10.22059/jscm.2025.388485.2563>

© نویسندگان. ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jscm.2025.388485.2563>

مقدمه / بیان مسئله

سرمایه اجتماعی، به عنوان یکی از مفاهیم کلیدی در علوم اجتماعی، به شبکه‌های ارتباطی، اعتماد متقابل، و هنجارهای مشترک میان افراد در یک جامعه اشاره دارد که می‌تواند بر جنبه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی تأثیرگذار باشد (شیانی و احمدپور، ۱۳۹۶: ۲۵۹ - ۲۶۰). این مفهوم نه تنها در سطح کلان جامعه بلکه در سطح خردتر همچون نهاد خانواده و روابط زناشویی نیز نقشی حیاتی ایفا می‌کند. در زندگی زناشویی سرمایه اجتماعی زوجین، چه در قالب سرمایه اجتماعی درونی (مانند اعتماد و تعاملات مثبت بین خود زوجین) چه در قالب سرمایه اجتماعی بیرونی (شبکه‌های حمایت اجتماعی از خانواده و دوستان)، می‌تواند بر کیفیت روابط، تاب‌آوری در برابر مشکلات، و در نهایت بر ابعاد مختلف رضایت زناشویی مؤثر باشد.

رضایت جنسی به عنوان یکی از بخش‌های اساسی و در عین حال پیچیده رضایت زناشویی تحت تأثیر عوامل گوناگونی قرار دارد. در کنار عوامل فردی و فیزیکی، ابعاد اجتماعی و ارتباطی همچون کیفیت تعاملات زوجین، سطح اعتماد متقابل، مهارت‌های ارتباطی، و حمایت‌های عاطفی و اجتماعی نقش مهمی در شکل‌گیری تجربه جنسی و رضایت از آن ایفا می‌کنند (Amoyedo-Peter, 2023: 195).

موضوع رابطه سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی در زوجین مسئله‌ای اساسی و قابل توجه است. زیرا کیفیت روابط زناشویی و جنسی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر پایداری خانواده، سلامت روانی زوجین، و کیفیت زندگی آن‌ها به شمار می‌رود (Asadu & Egbuche, 2020: 23). درحالی‌که رضایت جنسی یکی از ابعاد مهم زندگی زناشویی شناخته می‌شود، بسیاری از زوجین به دلایل مختلف از جمله ضعف در ارتباطات صمیمانه، کاهش اعتماد متقابل، نبود حمایت عاطفی کافی (چه از سوی همسر چه از شبکه‌های بیرونی)، و مشکلات در حل تعارضات با چالش‌ها و مشکلاتی در این زمینه مواجه‌اند (Bhandari & Yasunobu, 2009: 518).

در اینجا مفهوم سرمایه اجتماعی اهمیت پیدا می‌کند. چگونگی ارتباط سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی را می‌توان از طریق مکانیسم‌های متعددی تبیین کرد: اولاً، اعتماد متقابل (به عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی سرمایه اجتماعی درونی زوجین) پایه‌ای برای ارتباطات باز و صادقانه و آسیب‌پذیر در مورد نیازها و تمایلات و نگرانی‌های جنسی فراهم می‌آورد. وجود اعتماد بالا به زوجین این امکان را می‌دهد که بدون ترس از قضاوت در مورد مسائل جنسی خود گفت‌وگو کنند که این خود پیش‌شرط مهمی برای رسیدن به رضایت جنسی متقابل است. ثانیاً، شبکه‌های حمایت اجتماعی (سرمایه اجتماعی بیرونی) می‌توانند با کاهش استرس‌های بیرونی، فراهم کردن منابع حمایتی و عاطفی، و حتی ارائه الگوهای مثبت از روابط به کاهش فشار بر زوجین کمک کنند و فضایی امن‌تر و آرام‌تر برای صمیمیت عاطفی و جنسی فراهم آورند. مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی مشترک نیز می‌تواند پیوند زوجین را تقویت کند. ثالثاً، هنجارها و تعاملات مثبت در چارچوب سرمایه اجتماعی (هم درونی هم بیرونی) به شکل‌گیری الگوهای ارتباطی سازنده و مهارت حل مسئله در زوجین کمک می‌کند. زوجینی که از سرمایه اجتماعی بالاتری برخوردارند احتمالاً مهارت‌های بهتری برای مدیریت تعارضات دارند و این موضوع می‌تواند تأثیر منفی کشمکش‌ها بر صمیمیت و رضایت جنسی را کاهش دهد. ارتباط عاطفی قوی و حل موفقیت‌آمیز تعارضات پیش‌نیازهای مهمی برای داشتن یک رابطه جنسی رضایت‌بخش هستند (Deci & Ryan, 2000: 266). به عبارت دیگر، سرمایه اجتماعی با تسهیل ارتباطات، تقویت اعتماد، ایجاد حمایت، و بهبود مهارت‌های حل مسئله به طور غیر مستقیم بر کیفیت رابطه عاطفی و صمیمیت میان زوجین تأثیر می‌گذارد و از این طریق رضایت جنسی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

در شهری مانند تهران، با پیچیدگی‌های فرهنگی، اجتماعی، و اقتصادی خاص خود تغییرات سریع سبک زندگی، کاهش فرصت‌های تعامل اجتماعی حضوری، و افزایش فشارهای روانی می‌تواند بر سرمایه اجتماعی زوجین (چه درونی چه بیرونی) و به تبع آن بر کیفیت روابط عاطفی و رضایت جنسی آن‌ها تأثیر منفی داشته باشد. این موضوع اهمیت بررسی رابطه مورد نظر در این زمینه جغرافیایی خاص را دوجندان می‌کند. این تحقیق از آن جهت حائز اهمیت است که رضایت جنسی به عنوان یکی از ابعاد کلیدی رضایت زناشویی تأثیر مستقیم بر پایداری خانواده و سلامت روانی زوجین دارد. بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی، با تبیین چگونگی این ارتباط، می‌تواند به درک عمیق‌تری از عوامل اجتماعی مؤثر بر زندگی زناشویی بینجامد و زمینه‌ساز ارائه راهکارهایی برای تقویت روابط زوجین و ارتقای کیفیت زندگی مشترک آنان شود.

سرمایه اجتماعی مفهومی چندبعدی است که شامل اعتماد، شبکه‌های اجتماعی، هنجارهای اجتماعی، و تعاملات اجتماعی است (پیراهری، ۱۳۸۸: ۱۱۱). پژوهش حاضر با تمرکز بر زوجین شهر تهران به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی پرداخته و تلاش دارد به طور تجربی نشان دهد چگونه عناصر سرمایه اجتماعی نظیر اعتماد متقابل، حمایت اجتماعی دریافتی (از همسر و شبکه‌های بیرونی)، و کیفیت تعاملات و ارتباطات درونی زوجین می‌توانند با ایجاد بستری مناسب برای صمیمیت عاطفی و تسهیل ارتباطات جنسی بر بهبود یا کاهش رضایت جنسی آن‌ها تأثیر بگذارند. این مطالعه با هدف درک بهتر عوامل اجتماعی مؤثر بر روابط زوجین به دنبال ارائه بینش‌هایی برای تقویت روابط زناشویی و بهبود کیفیت زندگی مشترک است.

پیشینه پژوهش

رابطه بین سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی در زوجین موضوعی نوپا و پرمحتوا در مطالعات روان‌شناسی و روابط زناشویی است. اگرچه مطالعات قبلی نشان داده‌اند که سرمایه اجتماعی در کلیت رضایت زناشویی و سلامت روان زوجین نقش مهمی ایفا می‌کند، تحقیقات کمی به طور مستقیم به رابطه بین سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی در زوجین پرداخته‌اند.

سالزبری (۲۰۰۳) در پژوهشی تحت عنوان «پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت از رابطه، رضایت جنسی، در زوج‌های زن» به بررسی رابطه بین رضایت از رابطه جنسی در بین زوج‌ها می‌پردازد. این مطالعه بر پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت از رابطه جنسی بین زوج‌های لزبین تمرکز دارد. مقصودی و همکارانش (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی و رضایت زناشویی در زوجین شهر کرمان» به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و رضایت زناشویی بین زوجین شهر کرمان پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد رضایت زن و مرد از زندگی مشترک اختلافات درون خانواده را کم می‌کند و محیط مناسب و سالمی را در خانه برای فرزندان به وجود می‌آورد. همچنین بین رضایت زناشویی زنان و مردان تفاوت معناداری مشاهده می‌شود. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان می‌دهد از میان ابعاد متغیر سرمایه اجتماعی و سایر متغیرها سه متغیر سرمایه درون‌گروشی شناختی، برون‌گروشی شناختی، و منزلت فرد در روابط قدرت خانواده مهم‌ترین تبیین‌کننده‌های رضایت همسران از یک‌دیگرند. مظفری و همکارانش (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی رابطه رضایت زناشویی و رضایت جنسی در زوجین شهر تهران در سال ۱۳۹۳» به بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و رضایت جنسی در زوجین شهر تهران در سال ۱۳۹۳ پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که روابط جنسی رضایت‌بخش با رضایت زناشویی ارتباط معناداری دارد. همچنین میان مؤلفه‌های رضایت زناشویی و رضایت جنسی نیز ارتباط معناداری به دست آمد. تنها میان مؤلفه فرزندان و اقوام و دوستان با رضایت جنسی ارتباط معنادار مشاهده نشد.

در کل نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهند زوج‌هایی که دارای سرمایه اجتماعی بالاتری هستند اغلب از روابط پایدارتر و رضایت‌بخش‌تری برخوردارند. زیرا این سرمایه به آن‌ها کمک می‌کند با چالش‌ها بهتر مقابله کنند و از حمایت اجتماعی بیشتری بهره‌مند شوند. روابطی که در آن‌ها اعتماد و نزدیکی وجود دارد، به احتمال زیاد، منجر به رضایت جنسی بیشتری می‌شوند. تصویر بدن نیز به عنوان یک عامل مهم شناسایی شده است؛ طوری که افراد با تصویر بدنی مثبت‌تر اغلب رضایت جنسی بیشتری را تجربه می‌کنند. این موضوع به دلیل اعتماد به نفس بالاتر و کاهش اضطراب در روابط جنسی است. زوج‌هایی که در این زمینه‌ها هماهنگ‌تر هستند کمتر با تنش‌های خانوادگی مواجه می‌شوند که این خود به روابط جنسی رضایت‌بخش‌تری منجر می‌شود.

مبانی نظری

نظریه یادگیری اجتماعی آلبرت بندورا. این نظریه بیان می‌کند که رفتارها و نگرش‌های جنسی افراد از طریق مشاهده و یادگیری از الگوهای اجتماعی و فرهنگی شکل می‌گیرد. بر اساس این نظریه، عواملی مانند هنجارهای جنسیتی، باورهای مذهبی، و فرهنگ‌های اجتماعی می‌توانند تأثیر زیادی بر شکل‌گیری و درک فرد از مسائل جنسی و در نتیجه رضایت جنسی او داشته باشند. همچنین، شبکه‌های اجتماعی و تعاملات فردی می‌توانند نحوه پذیرش یا انکار این باورها را تحت تأثیر قرار دهند و در نتیجه بر میزان رضایت جنسی تأثیرگذار باشند (Vollmann, 2018; Suvorova, 2023).

نظریه پردازش اطلاعات جنسی ویلیام مستون. این نظریه بر این اساس استوار است که رضایت جنسی افراد تحت تأثیر نحوه پردازش و درک اطلاعات جنسی در ذهن آن‌ها قرار دارد. عوامل اجتماعی- فرهنگی می‌توانند بر نحوه پردازش این اطلاعات تأثیرگذار باشند. مثلاً، سرمایه اجتماعی از طریق بهبود توانایی افراد در دسترسی به منابع اطلاعاتی و گفت‌وگوهای آزادانه‌تر در مورد مسائل جنسی می‌تواند باعث بهبود پردازش اطلاعات جنسی و در نتیجه افزایش رضایت جنسی شود (Stephenson, 2015; Salisbury, 2003).

نظریه خودتعیین‌گری دسی و رایان بر نیازهای اساسی روان‌شناختی مانند خودمختاری، شایستگی و ارتباط با دیگران تأکید دارد. رضایت جنسی افراد به میزان زیادی به ارضای این نیازها بستگی دارد. سرمایه اجتماعی، به‌ویژه از طریق ارتباطات مثبت و حمایت‌های اجتماعی، می‌تواند به این نیازها پاسخ دهد و در نتیجه رضایت جنسی افراد را افزایش دهد. افراد با دسترسی به شبکه‌های اجتماعی حمایت‌گر و با ایجاد روابط مثبت و سالم در جامعه می‌توانند احساس خودمختاری بیشتری در روابط جنسی خود داشته باشند که به رضایت بیشتر از این روابط منجر می‌شود (Khezri, 2020).

رابرت پاتنام یکی از تأثیرگذارترین نظریه‌پردازان در زمینه سرمایه اجتماعی است. وی سرمایه اجتماعی را شامل شبکه‌های اجتماعی، هنجارهای تعامل متقابل، و اعتماد اجتماعی می‌داند که به افزایش همکاری و انسجام درون‌گروهی منجر می‌شود. پاتنام معتقد است سرمایه اجتماعی نه تنها یک دارایی جمعی است، بلکه بهبوددهنده کیفیت زندگی، سلامت روان، و حتی مشارکت مدنی و رفاه اجتماعی افراد است (Green, 2020: 534). در رابطه با موضوع رضایت جنسی، گرچه پاتنام مستقیم به جنبه‌های جنسی روابط نپرداخته، مفاهیم کلیدی مطرح‌شده از سوی او از جمله اعتماد میان‌فردی، تعاملات معنادار اجتماعی، و حمایت اجتماعی قابلیت تعمیم به کیفیت روابط عاطفی و جنسی زوجین را دارند. روابط جنسی سالم و رضایت‌بخش معمولاً نیازمند سطح بالایی از اعتماد، صمیمیت، و امنیت روانی هستند که همه این عوامل از طریق سرمایه اجتماعی قوی تقویت می‌شوند. از دیدگاه پاتنام، جوامعی که دارای سرمایه اجتماعی بالاتری هستند افراد در آن‌ها روابط عاطفی و اجتماعی مستحکم‌تری برقرار می‌کنند و کمتر دچار انزوای اجتماعی می‌شوند (Ireland et al., 2021: 4-6). این پیوندهای اجتماعی مثبت می‌توانند به تقویت ارتباطات زناشویی کمک کنند و سطح گفت‌وگو، همدلی، و درک متقابل بین زوجین را افزایش دهند؛ عواملی که همگی زمینه‌ساز رضایت جنسی بالاتر هستند. علاوه بر این، کاهش استرس‌ها و اضطراب‌های ناشی از انزوای اجتماعی یا بی‌اعتمادی می‌تواند به بهبود عملکرد جنسی و ارتقای تجربه‌های جنسی در روابط کمک کند (Cordova et al., 2019: 574).

فرانسیس فوکویاما یکی از نظریه‌پردازانی است که در بررسی مفهوم سرمایه اجتماعی و تأثیر آن بر ساختارهای اجتماعی و توسعه جوامع توجه ویژه‌ای به اعتماد اجتماعی داشته است. او سرمایه اجتماعی را عمدتاً به عنوان اعتماد در نظر می‌گیرد که در جامعه به شکل هنجارهای اجتماعی و تعاملات میان‌فردی بروز پیدا می‌کند. فوکویاما در آثار خود، به‌ویژه در کتاب سرمایه اجتماعی و توسعه، به این نکته اشاره دارد که جوامعی با سطح بالای اعتماد اجتماعی می‌توانند به کیفیت زندگی بالاتر دست یابند. این اعتماد نه تنها بر نهادهای اجتماعی و اقتصادی تأثیر می‌گذارد، بلکه روابط فردی و عاطفی نیز تحت تأثیر آن قرار می‌گیرد. در زمینه روابط جنسی، اعتماد اجتماعی یکی از عناصر کلیدی در ایجاد و حفظ روابط سالم و رضایت‌بخش است. در روابط زناشویی، به‌ویژه در ابعاد جنسی، اعتماد و احترام متقابل نقش بسیار مهمی ایفا می‌کنند (Skorodziyevskiy et al., 2025). زوجینی که در جامعه‌ای با سطح بالای اعتماد اجتماعی زندگی می‌کنند معمولاً احساس امنیت روانی بیشتری دارند و می‌توانند راحت‌تر نیازها و خواسته‌های جنسی خود را با یک‌دیگر در میان بگذارند. این امر می‌تواند منجر به تقویت روابط جنسی و افزایش رضایت جنسی میان آن‌ها شود (Gao et al., 2025).

سرمایه اجتماعی به تعاملات اجتماعی، هنجارها، و اعتماد متقابل میان افراد اشاره دارد. این مفهوم از شبکه‌های اجتماعی و روابط فردی و گروهی به عنوان منابع مهم برای تقویت روابط انسانی و ارتقای کیفیت زندگی افراد استفاده می‌کند. در زمینه رضایت جنسی، سرمایه اجتماعی می‌تواند تأثیرات متعددی داشته باشد (Ponzetto & Troiano, 2025).

سرمایه اجتماعی از طریق شبکه‌های حمایتی، ارتباطات مثبت، و تعاملات اجتماعی می‌تواند بر رضایت جنسی زوجین تأثیرگذار باشد. به طور خاص، افرادی که در جوامع با سرمایه اجتماعی بالاتر قرار دارند به طور معمول از حمایت‌های عاطفی و

اجتماعی بیشتری برخوردارند که این می‌تواند باعث کاهش استرس‌های روانی و اجتماعی و افزایش اعتماد و رضایت جنسی در روابط زناشویی شود. این امر به‌ویژه در زوجین با مشکلات جنسی یا عدم رضایت جنسی بسیار مؤثر است. تحقیقات نشان داده‌اند که سرمایه اجتماعی و شبکه‌های حمایتی قوی می‌توانند به بهبود کیفیت روابط جنسی منجر شوند. افراد با دسترسی به منابع اجتماعی و حمایتی بیشتر از تجربه‌های جنسی مثبت‌تر و رضایت‌بخش‌تری برخوردار هستند. زیرا احساس امنیت و اعتماد در روابط بین‌فردی خود دارند (بهنداری، ۲۰۰۹؛ نیازی و همکاران، ۲۰۲۳).

محدوده و قلمرو مورد مطالعه

این پژوهش به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی زوجین پرداخته است. برای اندازه‌گیری متغیرهای رضایت جنسی و سرمایه اجتماعی از دو پرسشنامه استاندارد استفاده شده است؛ طوری که رضایت جنسی از طریق پرسشنامه لارسون و سرمایه اجتماعی با ترکیبی از نظریه‌های لین و کلمن سنجیده شده‌اند. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۷۲ نفر از زوجین ساکن شهر تهران بوده‌اند و اطلاعات مورد نیاز به صورت پیمایشی و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای جمع‌آوری شده است. همچنین، قلمرو زمانی مطالعه به سال ۱۴۰۳ اختصاص دارد که مراحل مختلف پژوهش شامل مصاحبه‌های اکتشافی، طراحی پرسشنامه، نمونه‌گیری، و گردآوری داده‌ها انجام شده است.

روش و ابزار تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است و در دسته تحقیقات غیر آزمایشی قرار می‌گیرد. روش انجام پژوهش به صورت پیمایشی طراحی شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسشنامه استاندارد استفاده شده است. پرسشنامه رضایت جنسی لارسون (LSSQ) شامل ۲۵ سؤال بر اساس مقیاس لیکرت (۱ تا ۷) است و ابعاد مختلفی از جمله نزدیکی جنسی و احساسات مثبت و منفی نسبت به رابطه جنسی و نگرش به بدن را پوشش می‌دهد. این ابزار از نظر پایایی و روایی معتبر و قابل اطمینان برای اندازه‌گیری رضایت جنسی در بزرگسالان محسوب می‌شود. پرسشنامه سرمایه اجتماعی نیز بر مبنای مفاهیم نظریه‌های لین و کلمن طراحی شده و شامل شاخص‌هایی مرتبط با روابط اجتماعی، تعامل با گروه‌ها، و میزان مشارکت در انجمن‌ها است. روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای بوده و نمونه مناسب از میان زوجین شهر تهران با استفاده از دسته‌بندی‌ها و مراحل متعدد انتخاب شده است. داده‌ها نیز از طریق مراجعه حضوری به منازل زوجین و نمونه‌گیری تصادفی از بلوک‌ها و پلاک‌های مشخص جمع‌آوری شده‌اند.

فرضیات پژوهش

فرضیه کلی: سرمایه اجتماعی (در ابعاد درون‌گروهی و برون‌گروهی) بر رضایت جنسی تأثیر مثبت و معنادار دارد.

فرضیات مرتبط با سرمایه اجتماعی برون‌گروهی:

- سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد رابطه‌ای با رضایت جنسی رابطه مثبت و معنادار دارد.
- سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد ساختاری با رضایت جنسی رابطه مثبت و معنادار دارد.
- سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد شناختی با رضایت جنسی رابطه مثبت و معنادار دارد.

فرضیات مرتبط با سرمایه اجتماعی درون‌گروهی:

- سرمایه اجتماعی درون‌گروهی در بعد شناختی با رضایت جنسی رابطه مثبت و معنادار دارد.
- سرمایه اجتماعی درون‌گروهی در بعد رابطه‌ای با رضایت جنسی رابطه مثبت و معنادار دارد.
- سرمایه اجتماعی درون‌گروهی در بعد ساختاری با رضایت جنسی رابطه مثبت و معنادار دارد.

یافته‌های پژوهش

از کل ۳۸۴ شرکت‌کننده، ۱۷۲ نفر (۵۰ درصد) مرد و ۱۷۲ نفر (۵۰ درصد) زن بودند. در بررسی سطح تحصیلات شرکت‌کنندگان، بیشترین تعداد افراد دارای تحصیلات دبیرستانی (۲۰,۱ درصد) و کمترین تعداد افراد دارای تحصیلات کارشناسی (۱۲ درصد) بودند. این توزیع نشان‌دهنده تنوع در سطح تحصیلات شرکت‌کنندگان است. در خصوص تعداد فرزندان، بیشترین تعداد افراد دارای یک فرزند (۲۷,۱ درصد) و کمترین تعداد افراد دارای چهار فرزند (۲۱,۱ درصد) بودند. این توزیع نشان‌دهنده پراکندگی متوازن تعداد فرزندان در میان شرکت‌کنندگان است.

جدول ۱ ماتریس همبستگی بین ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی (درون‌گروهی و برون‌گروهی) و میزان رضایت جنسی را نشان می‌دهد. نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون بیانگر وجود روابط مثبت و معنادار بین اغلب ابعاد سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی است. در این میان، بالاترین همبستگی با رضایت جنسی مربوط به سرمایه اجتماعی درون‌گروهی در بعد ساختاری ($r = 0.502^{**}$) و رابطه‌ای ($r = 0.494^{**}$) است که نشان‌دهنده نقش پررنگ پیوندهای درون‌گروهی و تعاملات نزدیک در رضایت از رابطه جنسی است. همچنین سرمایه اجتماعی در بعد شناختی، چه در سطح درون‌گروهی ($r = 0.353^{**}$) چه در سطح برون‌گروهی ($r = 0.255^{**}$)، نیز با رضایت جنسی همبستگی معنادار دارد که می‌تواند بیانگر تأثیر درک مشترک، ارزش‌های مشترک، و انسجام شناختی در بهبود کیفیت روابط باشد. در مقابل، سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد رابطه‌ای ($r = 0.149^{**}$) و ساختاری ($r = 0.161^{**}$) نیز گرچه دارای همبستگی معنادار با رضایت جنسی هستند، شدت این ارتباط نسبت به ابعاد درون‌گروهی کمتر است. به طور کلی، نتایج نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی، به‌ویژه در سطح درون‌گروهی و به‌ویژه در ابعاد رابطه‌ای و ساختاری، نقش مهمی در افزایش رضایت جنسی افراد ایفا می‌کند. این یافته‌ها بر اهمیت تعاملات نزدیک، اعتماد متقابل و انسجام درونی در کیفیت زندگی جنسی افراد تأکید دارد.

جدول ۱. ماتریس همبستگی بین ابعاد سرمایه اجتماعی و میزان رضایت جنسی

رضایت جنسی	برون‌گروهی رابطه‌ای	برون‌گروهی ساختاری	برون‌گروهی شناختی	درون‌گروهی شناختی	درون‌گروهی رابطه‌ای	درون‌گروهی ساختاری
برون‌گروهی رابطه‌ای	1	.459**	.777**	.245**	.213**	.153**
برون‌گروهی ساختاری	.459**	1	.561**	.195**	.278**	.279**
برون‌گروهی شناختی	.777**	.561**	1	.279**	.309**	.290**
درون‌گروهی شناختی	.245**	.195**	.279**	1	.552**	.441**
درون‌گروهی رابطه‌ای	.213**	.278**	.309**	.552**	1	.638**
درون‌گروهی ساختاری	.153**	.279**	.290**	.441**	.638**	1
رضایت جنسی	.149**	.161**	.255**	.353**	.494**	.502**

در جدول ۲ شاخص‌های آلفای کرونباخ، پایایی مرکب، و میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای سنجش پایایی و روایی همگرایی سازه‌های مدل مفهومی شامل ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی درون‌گروهی و برون‌گروهی (در ابعاد رابطه‌ای، ساختاری، و شناختی) و همچنین رضایت جنسی ارائه شده است. همه مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی مرکب بالاتر از ۰/۷ است که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول سازه‌هاست. همچنین مقادیر AVE در اغلب موارد بالاتر از حد آستانه ۰/۵ هستند که بیانگر روایی همگرایی مناسب برای سازه‌هاست. این نتایج به طور کلی تأییدکننده مناسب بودن ابزار اندازه‌گیری متغیرهای مدل مفهومی در تحقیق حاضر است.

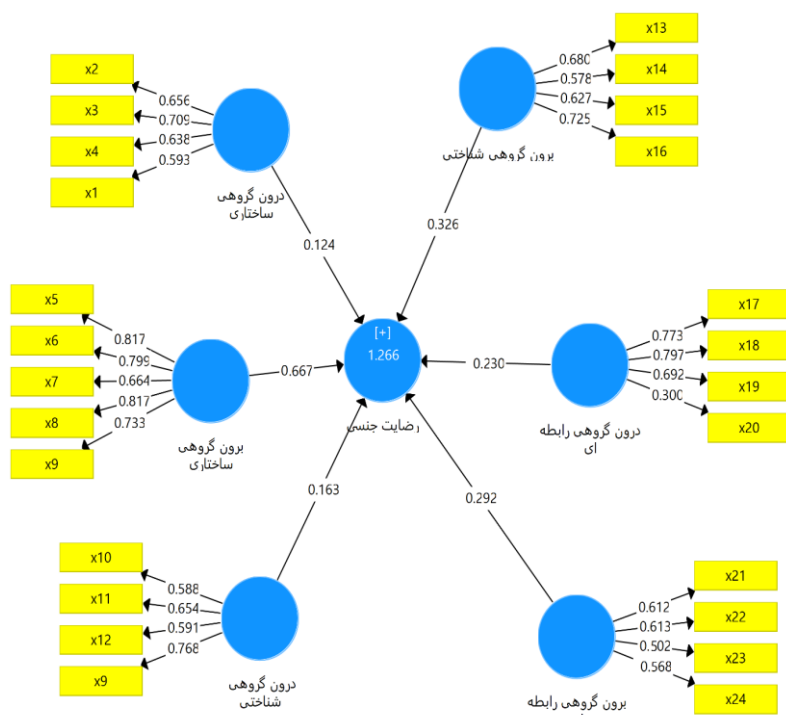
با استفاده از ماتریس فورنل و لارکر، روایی و اگرایی سازه‌های مدل بررسی شد. مطابق جدول ۳، مقدار ریشه دوم AVE برای هر سازه (مقادیر قطر اصلی) از همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها بیشتر است. مثلاً، مقدار ریشه دوم AVE برای سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد ساختاری برابر با ۰/۹۶۸ است که از همبستگی آن با سایر ابعاد پایین‌تر است (مثلاً ۰/۴۱۱ با بُعد رابطه‌ای و ۰/۶۸۸ با بُعد شناختی). این الگو برای دیگر سازه‌ها نیز مشاهده می‌شود که نشان‌دهنده تأیید روایی و اگرایی برای تمامی سازه‌ها در مدل اندازه‌گیری است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که سازه‌های مورد بررسی به‌خوبی از یک‌دیگر متمایزند و هر یک مفهومی مجزا را بازنمایی می‌کنند.

جدول ۲. بررسی آلفای کرونباخ، پایایی مرکب، و میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای سازه‌های مدل مفهومی

شاخص AVE	پایایی مرکب	آلفای کرونباخ	
۰/۵۸۹	۰/۷۹۳	۰/۷۵۷	سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد رابطه‌ای
۰/۵۹۰	۰/۸۷۷	۰/۸۷۷	سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد ساختاری
۰/۵۲۸	۰/۷۴۸	۰/۷۵۰	سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد شناختی
۰/۵۲۸	۰/۷۴۷	۰/۷۵۶	سرمایه اجتماعی درون‌گروهی در بعد شناختی
۰/۵۵۱	۰/۷۴۹	۰/۷۱۹	سرمایه اجتماعی درون‌گروهی در بعد رابطه‌ای
۰/۵۲۳	۰/۷۴۵	۰/۷۴۳	سرمایه اجتماعی درون‌گروهی در بعد ساختاری
۰/۵۱۴	۰/۷۱۵	۰/۷۴۶	رضایت جنسی

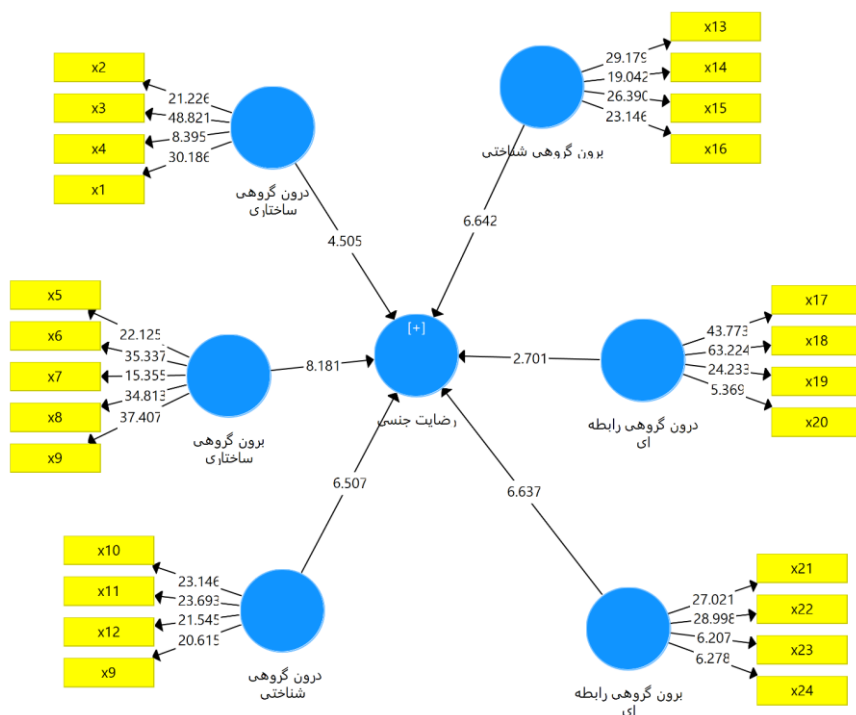
جدول ۳. ماتریس فورنل و لارکر

رضایت جنسی	برون‌گروهی رابطه‌ای	برون‌گروهی ساختاری	برون‌گروهی شناختی	درون‌گروهی شناختی	درون‌گروهی رابطه‌ای	درون‌گروهی ساختاری	رضایت جنسی
	۰/۸۶۹						برون‌گروهی رابطه‌ای
		۰/۹۶۸					برون‌گروهی ساختاری
			۰/۸۱۸				برون‌گروهی شناختی
				۰/۵۰۶	۰/۹۲۷		درون‌گروهی شناختی
						۰/۹۲۹	درون‌گروهی رابطه‌ای
				۰/۶۰۹	۰/۶۸۱	۰/۵۶۳	درون‌گروهی ساختاری
۰/۹۲۵	۰/۴۳۵	۰/۷۶۸	۰/۶۵۴	۰/۴۶۳	۰/۷۹۸	۰/۷۲۶	رضایت جنسی

شکل ۱. نتایج معادلات ساختاری بر اساس ضرایب استاندارد شده

در بررسی مسیرهای علی بین ابعاد سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی، مشاهده شد که تمامی بارهای عاملی به دست آمده بیشتر از ۰/۴ هستند که این مقدار در مطالعات علوم اجتماعی به عنوان آستانه قابل قبول برای معناداری عملی در نظر گرفته می شود. عبور ضریب مسیرها از این مرز نشان دهنده قدرت و کفایت روابط تبیین شده میان متغیرهاست. این نتایج تأیید می کنند که هر یک از ابعاد سرمایه اجتماعی، چه درون گروهی چه بیرون گروهی، توانایی پیش بینی و تأثیرگذاری قابل ملاحظه ای بر رضایت جنسی افراد دارند. بنابراین مدل ارائه شده از اعتبار مناسبی در تبیین پدیده مورد مطالعه برخوردار است.

شکل ۲. نتایج معادلات ساختاری بر اساس ضرایب معناداری

بر اساس نتایج حاصل از تحلیل آماری، تمامی مسیرهای علی بین ابعاد سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی دارای آماره t بیشتر از ۱/۹۶ هستند که این مقدار آستانه استاندارد برای معناداری آماری در سطح اطمینان ۹۵ درصد محسوب می‌شود. به عبارتی، در تمامی فرضیه‌های پژوهش، میزان تأثیر مشاهده شده به طور معنادار از صفر متفاوت است و این تفاوت نمی‌تواند ناشی از تصادف یا نوسان نمونه‌گیری باشد. مقادیر آماره t در بین فرضیه‌ها از متغیر بوده و همگی نشان‌دهنده سطح بالای اطمینان نسبت به روابط معنادار میان متغیرهای پژوهش هستند. بنابراین، فرضیات پژوهش همگی تأیید شده‌اند و مدل مفهومی از پشتوانه آماری مناسبی برخوردار است.

جدول ۴. خلاصه نتایج فرضیات

ضرایب استاندارد شده	انحراف معیار	عدد تی	سطح معنی داری
۰/۲۹۲	۰/۰۴۱	۶/۶۳۷	۰/۰۰۰
۰/۶۶۷	۰/۰۷۶	۸/۱۸۱	۰/۰۰۰
۰/۳۲۶	۰/۰۳۸	۶/۶۴۲	۰/۰۰۰
۰/۱۶۳	۰/۰۴۷	۶/۵۰۷	۰/۰۰۰
۰/۲۳۰	۰/۰۳۷	۲/۷۰۱	۰/۰۰۷
۰/۱۳۴	۰/۰۴۱	۲/۵۰۵	۰/۰۰۰
۰/۶۶۳	۰/۶۷۴	۲۱/۵۳۴	۰/۰۳۱

فرضیه اول: برون‌گروهی رابطه‌ای - رضایت جنسی

یافته‌ها نشان می‌دهند که سرمایه اجتماعی برون‌گروهی در بعد رابطه‌ای تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت جنسی دارد ($\beta = 0.292, t = 6.637, p < 0.001$). این نوع از سرمایه اجتماعی به کیفیت روابط عاطفی و حمایتی فرد با اعضای بیرون از گروه اصلی (خانواده، دوستان، همکاران) مربوط می‌شود. چنین روابطی می‌توانند نقش مؤثری در افزایش امنیت روانی، اعتماد اجتماعی، و احساس تعلق داشته باشند. به واسطه این احساسات مثبت، افراد در روابط جنسی خود نیز احساس رضایت بیشتری تجربه می‌کنند. در واقع، ارتباطات برون‌گروهی مستحکم بستر مناسبی برای ارتقای کیفیت زندگی زناشویی فراهم می‌سازد. این یافته با مطالعاتی که بر نقش شبکه‌های حمایتی در ارتقای بهزیستی جنسی تأکید دارند هم‌سوست.

فرضیه دوم: برون‌گروهی ساختاری - رضایت جنسی

نتایج تحلیل مسیر حاکی از آن است که سرمایه اجتماعی ساختاری در سطح برون‌گروهی تأثیر قوی و معناداری بر رضایت جنسی دارد ($\beta = 0.667, t = 8.181, p < 0.001$). این نوع سرمایه اجتماعی به مشارکت فرد در ساختارهای رسمی و غیر رسمی اجتماعی نظیر انجمن‌ها و گروه‌های داوطلبانه یا اجتماعی اشاره دارد. چنین مشارکت‌هایی فرصت‌های متعددی برای تعامل، یادگیری اجتماعی، تبادل تجربیات، و دسترسی به حمایت‌های غیر رسمی فراهم می‌آورند. این تجارب می‌توانند نگرش فرد نسبت به روابط جنسی را ارتقا دهند و احساس کفایت و رضایت در این حوزه را افزایش دهند. ضریب بالای مسیر نشان‌دهنده نقش محوری این بعد در ارتقای کیفیت روابط جنسی است. این نتیجه با نظریه‌های اعتماد اجتماعی و عملکرد روان اجتماعی هم‌سوست.

فرضیه سوم: برون‌گروهی شناختی - رضایت جنسی

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند سرمایه اجتماعی شناختی در سطح برون‌گروهی تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت جنسی دارد ($\beta = 0.326, t = 6.642, p < 0.001$). این بعد شامل باورهای مشترک، زبان مشترک، و درک‌های همسان با اعضای شبکه‌های بیرونی است. چنین ادراکات مشترکی می‌تواند موجب افزایش گفت‌وگوهای مؤثر و کاهش سوء تفاهم در حوزه‌های شخصی و جنسی شوند. وقتی افراد با دیگران درباره موضوعات جنسی گفت‌وگو می‌کنند یا اطلاعاتی به اشتراک می‌گذارند، سطح آگاهی، اعتماد به نفس، و پذیرش درونی آن‌ها افزایش می‌یابد. از این رو، فهم و درک مشترک اجتماعی در خارج از حلقه درونی نقش مهمی در ارتقای کیفیت روابط جنسی ایفا می‌کند. این نتیجه نشان‌دهنده نقش غیر مستقیم ولی مهم فضای فکری مشترک در رضایت جنسی است.

فرضیه چهارم: درون گروهی شناختی - رضایت جنسی

یافته‌های آماری حاکی از آن است که سرمایه اجتماعی شناختی در سطح درون گروهی نیز رابطه‌ای مثبت و معنادار با رضایت جنسی دارد ($\beta = 0.163, t = 6.507, p < 0.001$). این نوع سرمایه اجتماعی بر پایه درک‌ها، ارزش‌ها، و باورهای مشترک میان اعضای خانواده یا گروه نزدیک تعریف می‌شود. وجود مفاهیم مشترک در روابط نزدیک می‌تواند منجر به ایجاد همدلی، هماهنگی، و کاهش تعارض شود. این عوامل باعث ارتقای صمیمیت عاطفی و تسهیل تعاملات جنسی مثبت می‌شوند. اگرچه شدت این اثر نسبت به مسیرهای برون گروهی کمتر است، اهمیت روانی آن در پایداری روابط جنسی قابل چشم‌پوشی نیست. این یافته از نقش باورهای مشترک در بهبود کیفیت روابط زناشویی حمایت می‌کند.

فرضیه پنجم: درون گروهی رابطه‌ای - رضایت جنسی

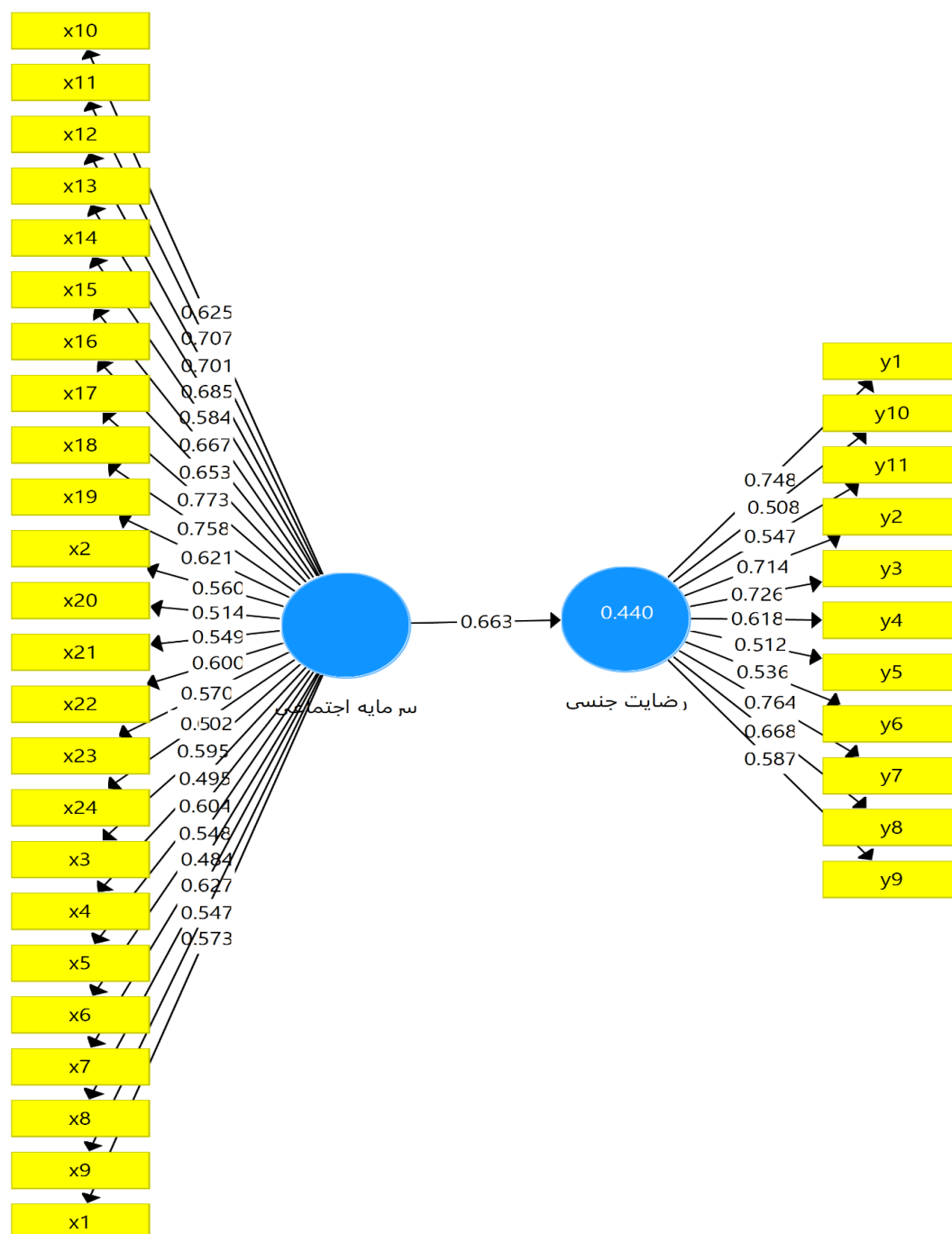
بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، سرمایه اجتماعی رابطه‌ای در سطح درون گروهی تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت جنسی دارد ($\beta = 0.230, t = 2.701, p = 0.007$). این بعد به کیفیت پیوندهای عاطفی، اعتماد، و حمایت‌های دوسویه میان اعضای خانواده یا شریک زندگی اشاره دارد. زمانی که اعتماد و دلبستگی میان اعضای خانواده عمیق‌تر باشد احتمال تجربه روابط جنسی رضایت‌بخش نیز افزایش می‌یابد. از آنجا که روابط صمیمانه و عاطفی پیش‌نیاز تجربه مثبت جنسی هستند، این نوع سرمایه اجتماعی می‌تواند نقش تسهیل‌گر مهمی ایفا کند. شدت متوسط تأثیر نیز نشان می‌دهد عوامل درونی نقش پشتیبان مهمی در تجربه رضایت جنسی دارند. این نتیجه با تئوری‌های دلبستگی و صمیمیت هم‌خوان است.

فرضیه ششم: درون گروهی ساختاری - رضایت جنسی

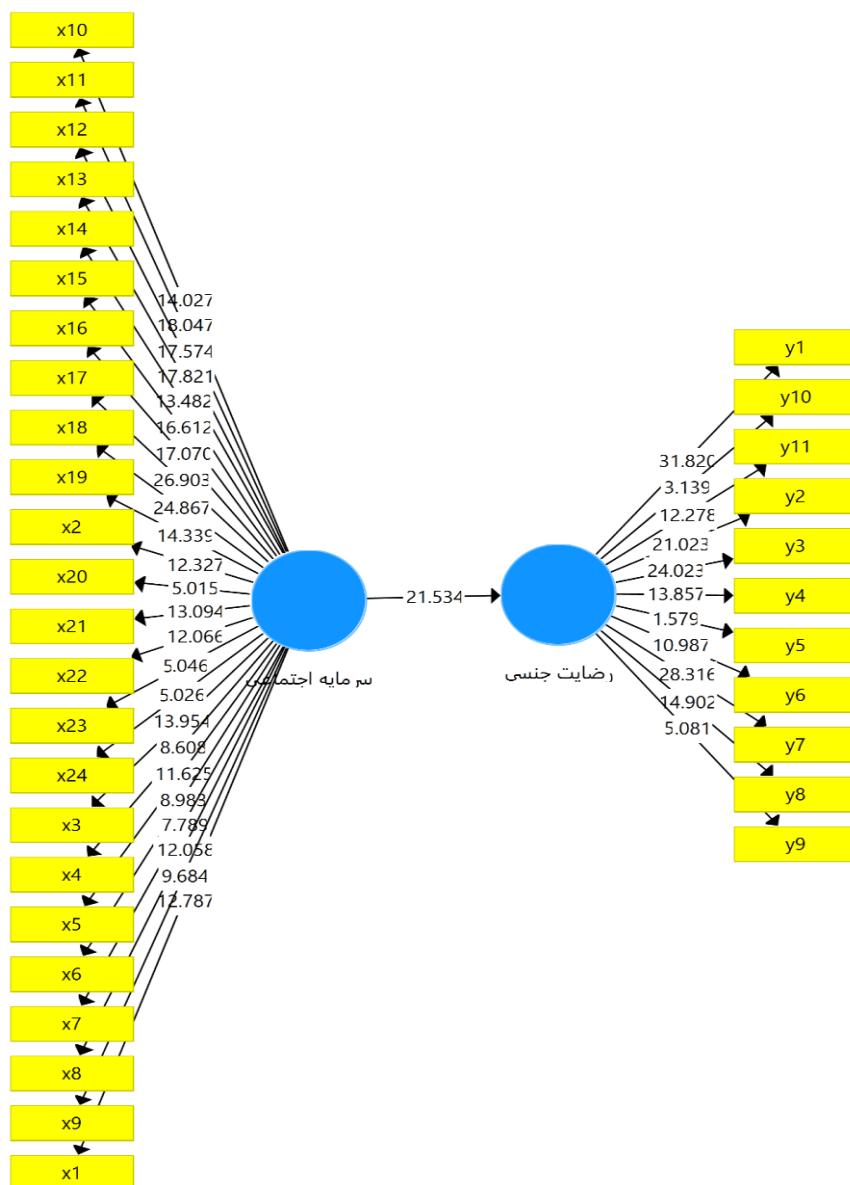
بر اساس یافته‌های پژوهش، سرمایه اجتماعی ساختاری در سطح درون گروهی نیز تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت جنسی دارد ($\beta = 0.124, t = 4.505, p < 0.001$). این بعد شامل ساختارهای نهادی، نقش‌ها، و قواعد رفتاری موجود درون خانواده یا گروه نزدیک می‌شود. وجود نظم، ساختار، و رویه‌های روشن در خانواده می‌تواند تعاملات جنسی را تسهیل و از بروز تعارض‌های رفتاری پیشگیری کند. چنین ساختارهایی همچنین احساس امنیت روانی را افزایش می‌دهند و محیطی قابل پیش‌بینی و آرام برای برقراری روابط عاطفی و جنسی فراهم می‌کنند. با وجود آنکه اثر این مسیر نسبت به سایر مسیرها کمتر است، نقش زیربنایی آن در ثبات روابط جنسی انکارناپذیر است. این نتایج، اهمیت نظم اجتماعی خانوادگی را در کیفیت روابط زناشویی تأیید می‌کنند.

تحلیل آماری و مفهومی از مسیر کلی سرمایه اجتماعی به رضایت جنسی

یافته‌ها نشان می‌دهند سرمایه اجتماعی اثر مستقیم و بسیار معناداری بر رضایت جنسی دارد؛ طوری که ضریب مسیر اصلی (β) برابر با 0.663 و آماره t معادل 21.534 گزارش شده است. این مقدار t به طور چشمگیری بالاتر از آستانه معناداری در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($t > 2.58$) بوده و نشان‌دهنده استحکام آماری و پایداری رابطه است. همچنین انحراف معیار پایین ($STDEV = 0.031$) حاکی از نوسان بسیار کم در داده‌ها و قابلیت اطمینان بالا در برآورد ضریب مسیر است. این نتیجه بیانگر آن است که هر چه سطح سرمایه اجتماعی افراد بالاتر باشد اعم از روابط حمایتی، درک مشترک، یا مشارکت ساختاری در شبکه‌های اجتماعی سطح رضایت جنسی آن‌ها نیز افزایش خواهد یافت. اثرگذاری بالا ($\beta > 0.6$) نیز نشان‌دهنده اهمیت محوری این متغیر در مدل است و آن را به یکی از قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت جنسی تبدیل می‌کند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که سرمایه اجتماعی نه تنها بر ابعاد روان‌شناختی و اجتماعی زندگی افراد اثرگذار است، بلکه نقش مؤثری در بهبود کیفیت روابط زناشویی و جنسی نیز ایفا می‌کند.

شکل ۳. مدل کلی بر اساس ضرایب استاندارد شده

شکل ۴. مدل کلی بر اساس ضرایب معناداری

نتیجه

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی (در ابعاد درون گروهی و برون گروهی) و رضایت جنسی در میان زوجین شهر تهران انجام شد. یافته‌های تحقیق مبتنی بر داده‌های گردآوری شده از ۱۷۲ زوج به طور قاطع نشان داد سرمایه اجتماعی، در تمامی ابعاد خود، تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت جنسی افراد دارد. این نتایج نه تنها فرضیه کلی پژوهش را تأیید کرد، بلکه جزئی‌ترین مسیرهای علی بین ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی و کیفیت رابطه جنسی را نیز به طور آماری معنادار دانست.

در سطح سرمایه اجتماعی درون گروهی، ابعاد رابطه‌ای و ساختاری دارای بیشترین تأثیر بر رضایت جنسی بودند؛ به‌ویژه بعد ساختاری، که شامل قواعد رفتاری، ساختارهای خانوادگی، و نظم موجود در تعاملات نزدیک است با ضریب تأثیر قابل توجه ($\beta = 0.134$) نقش مهمی در ایجاد امنیت روانی و بستر مساعد برای روابط جنسی ایفا می‌کند. بعد رابطه‌ای نیز با تأثیر مثبت ($\beta = 0.230$) اهمیت پیوندهای عاطفی، اعتماد متقابل، و صمیمیت را در تقویت روابط جنسی تأیید می‌کند. این دو بعد به‌خوبی نشان دادند که کیفیت روابط نزدیک بنیان اصلی برای رضایت جنسی پایدار است.

از سوی دیگر، سرمایه اجتماعی برون‌گروهی نیز تأثیر چشمگیری بر رضایت جنسی دارد؛ به‌ویژه بعد ساختاری آن ($\beta = 0.667$) که مشارکت در انجمن‌ها، گروه‌ها، و شبکه‌های اجتماعی را در بر می‌گیرد یکی از قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت جنسی در این تحقیق بود. این یافته بیانگر آن است که حضور فعال در ساختارهای اجتماعی می‌تواند منابع حمایتی، فرصت‌های یادگیری اجتماعی، و احساس تعلق را ارتقا دهد و به تبع آن سطح بهزیستی جنسی افراد را نیز افزایش دهد. بعد شناختی سرمایه اجتماعی برون‌گروهی نیز با ضریب مثبت ($\beta = 0.326$) نقش مهمی در ارتقای گفت‌وگو، تبادل اطلاعات، و کاهش سوءتفاهم‌های جنسی ایفا می‌کند.

در مقایسه بین ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی، مشاهده شد که درون‌گروهی‌ها به‌ویژه از نظر رابطه‌ای و ساختاری تأثیر عمیق‌تری بر کیفیت زندگی جنسی افراد دارند. این نتیجه تأکید می‌کند که سرمایه اجتماعی مبتنی بر روابط نزدیک و پیوندهای قوی‌تر نقش بنیادی‌تری نسبت به روابط گسترده‌تر ولی کم‌عمق‌تر ایفا می‌کند. بدین ترتیب، می‌توان اذعان داشت که انسجام و اعتماد درون‌گروهی بیش از هر چیز سنگ بنای رضایت جنسی محسوب می‌شود.

از حیث روایی و پایایی ابزارهای پژوهش، نتایج تحلیل‌های آماری شامل آلفای کرونباخ، پایایی مرکب، و AVE نشان داد تمامی متغیرهای مفهومی دارای شاخص‌های قابل قبول و بالاتر از حدود استاندارد بوده‌اند. همچنین، ماتریس فورنل و لارکر نیز تأییدکننده تمایز مفهومی واضح بین سازه‌های مختلف است و از روایی و اگرایی مناسب مدل خبر می‌دهد. تحلیل مدل معادلات ساختاری با استفاده از ضرایب استاندارد و آماره‌های t نیز حاکی از آن بود که تمامی مسیرها به طور معناداری از صفر متفاوت بودند و تمامی فرضیات پژوهش تأیید شدند. در نهایت، تحلیل کلی مسیر سرمایه اجتماعی به رضایت جنسی ($\beta = 0.663$, $t = 21.534$) اهمیت محوری این متغیر را در مدل مفهومی پژوهش نشان داد. این ضریب بالا و آماره t بسیار معنادار نشان‌دهنده آن است که سرمایه اجتماعی نه تنها در ابعاد فردی و اجتماعی، بلکه به صورت ملموس و معنادار بر کیفیت روابط جنسی نیز تأثیرگذار است. در واقع، این پژوهش نشان داد ارتباطات اجتماعی، تعاملات مبتنی بر اعتماد، و نظم و انسجام در روابط اجتماعی می‌توانند منبعی مهم برای بهبود بهزیستی جنسی زوجین باشند.

پیشنهادهای کاربردی و نظری

- سیاست‌گذاران اجتماعی و نهادهای خانواده‌محور در طراحی برنامه‌های مداخله‌ای برای ارتقای سلامت جنسی زوجین به تقویت سرمایه اجتماعی به‌ویژه در سطح خانواده توجه ویژه‌ای داشته باشند.
- مشاوران خانواده و روان‌درمانگران می‌توانند از تقویت پیوندهای عاطفی، قواعد رفتاری منسجم، و همدلی درونی به عنوان راهبردی مؤثر برای بهبود روابط جنسی بهره‌مند شوند.
- تحقیقات آتی می‌توانند ابعاد فرهنگی، اقتصادی، یا مذهبی سرمایه اجتماعی و نقش آن‌ها در رضایت جنسی را بررسی کنند تا تصویر جامع‌تری از این پدیده به دست آید.

هر پژوهشی با محدودیت‌هایی همراه است که در تفسیر و تعمیم‌پذیری نتایج باید در نظر گرفته شوند. یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش حاضر نوع نمونه‌گیری در دسترس بود. از آنجا که شرکت‌کنندگان بر اساس سهولت دسترسی و نه به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند ممکن است نمونه نماینده کامل و دقیقی از تمامی زوجین شهر تهران نباشد و بنابراین تعمیم نتایج به‌دست‌آمده به کل جامعه آماری باید با احتیاط صورت گیرد و قابلیت تعمیم‌دهی یافته‌ها به سایر جمعیت‌ها یا مناطق جغرافیایی نیز محدود است. علاوه بر این، ماهیت مقطعی طرح پژوهش اجازه نمی‌دهد رابطه علت و معلولی بین سرمایه اجتماعی و رضایت جنسی به طور قطعی تعیین شود و صرفاً همبستگی‌ها مشاهده شده‌اند. همچنین، استفاده از پرسشنامه‌های خودگزارشی ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های گزارش‌دهی شخصی (مانند سوگیری مطلوبیت اجتماعی) قرار گیرد و نتایج منعکس‌کننده کامل واقعیت نباشند. در نهایت، محدودیت جغرافیایی مطالعه، صرفاً به شهر تهران، تعمیم نتایج به زوجین در سایر مناطق کشور را نیز محدود می‌کند.

منابع

- الوانی، سید مهدی و میرعلی، سید تقوی (۱۳۸۱). سرمایه اجتماعی: مفاهیم و نظریه‌ها. *مطالعات مدیریت*، شماره ۳۳ و ۳۴.
- پیراهری، نیر (۱۳۸۸). سرمایه اجتماعی در نظریات جدید. *پژوهشنامه علوم اجتماعی*، ۳ (۳).
- سوده، مقصودی؛ معیدفر، سعید و توکل، محمد (۱۳۹۰). بررسی جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی و رضایت زناشویی در زوجین شهر کرمان. *مطالعات اجتماعی ایران*، ۵ (۱).
- شهسوارانی، امیرمحمد (۱۳۹۷). نظریه تبادل اجتماعی: نظریه ارتباطات و تعاملات بین فردی در جامعه. *تحقیقات رسانه*، شماره ۱.
- شیانی، ملیحه و احمدپور، خسرو (۱۳۹۶). رابطه سرمایه اجتماعی و هویت اجتماعی بین شهروندان رشت. *رفاه اجتماعی*، ۱۳ (۶۶).
- عبدی ورمزان، مراد؛ آقایی گلدیانی، پرستو و شمس، لیلا (۱۳۹۳). بررسی رابطه رضایت زناشویی و رضایت جنسی در زوجین شهر تهران در سال ۱۳۹۳. *اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین در روان‌شناسی، مشاوره و علوم تربیتی*.
- علی‌بابایی، یحیی و باینگانی، بهمن (۱۳۸۹). بررسی میزان تأثیر سرمایه‌های اقتصادی و اجتماعی بر سرمایه فرهنگی (مطالعه جوانان شهرستان پاوه). *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، ۱۸ (۶)، ۸۷ - ۱۱۳.
- وسطی، لیلا و جلیلود، محمدرضا (۱۴۰۲). نقد و بررسی نظریه سرمایه اجتماعی کلمن بر مبنای معیارهای سنجش معرفت اجتماعی. *معرفت فرهنگی- اجتماعی*، ۱۴ (۳)، ۸۳ - ۹۸.
- Abdi Varamzan, M., Aghaei Goldiani, P., & Shams, L. (2014). A Study of the Relationship Between Marital Satisfaction and Sexual Satisfaction Among Couples in Tehran in 2014. First National Conference on New Research in Psychology, Counseling, and Educational Sciences. (in Persian)
- Ali-Babayi, Y. & Bayngani, B. (2010). Examining the Impact of Economic and Social Capital on Cultural Capital (Study of the Youth in Paveh County). *Cultural and Communication Studies*, No. 18, Vol. 6, 87-113. (in Persian)
- Alvani, S. M. & Mirali, S. T. (2002). Social Capital: Concepts and Theories. *Management Studies*, No. 33 & 34. (in Persian)
- Amoyedo-Peter, C. (2023). Albert bandura's social learning theory: the significance. the prodigious musicologist: celebrating professor agatha ijeoma onwuekwe (UGONABO). 194-204.
- Asadu, N. & Egbuche, M. (2020). Effect of marital infidelity on the family: A perception study of Ihe/Owerre in Nsukka Local Government Area of Enugu State. *Renaissance University Journal of Management and Social Sciences*, 6(1), 21-31.
- Bhandari, H. & Yasunobu, K. (2009). What is social capital? A comprehensive review of the concept. *Asian Journal of Social Science*, 37(3), 480-510.
- Bunn, G. C. (2019). 'Supposing that truth is a woman, what then?': The lie detector, the love machine, and the logic of fantasy. *History of the Human Sciences*, 32(5), 135-163.
- Burke, P. J. (2006). *Contemporary social psychological theories*. Stanford University Press.
- Cordova, D., Coleman-Minahan, K., Bull, S., & Borrayo, E. A. (2019). Development of the brief social capital for youth sexual and reproductive health scale: exploratory and confirmatory factor analysis. *Youth & society*, 51(4), 570-587.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Gao, Z., Chee, C. S., Omar Dev, R. D., Liu, Y., Gao, J., Li, R., ... & Wang, T. (2025). Social capital and physical activity: A literature review up to march 2024. *Frontiers in Public Health*, 13, 1467571.
- Green, A. I. (2022). Sexual capital and social inequality: The study of sexual fields. In *Introducing the New Sexuality Studies* (pp. 531-539). Routledge.
- Ireland, H., Tran, N. T., & Dawson, A. (2021). The role of social capital in women's sexual and reproductive health and rights in humanitarian settings: a systematic review of qualitative studies. *Conflict and health*, 15, 1-12.
- Khezri, Z., Hassan, S. A., & Nordin, M. H. M. (2020). Factors affecting marital satisfaction and marital communication among marital women: Literature of review. *International journal of academic research in business and social sciences*, 10(16), 220-236.
- Piyaheri, N. (2009). Social Capital in New Theories. *Social Sciences Research Quarterly*, Vol. 3, No. 3. (in Persian)
- Ponzetto, G. A. & Troiano, U. A. (2025). Social capital, government expenditures, and growth. *Journal of the European Economic Association*, 23(2), 632-681.
- Salisbury, K. M. (2003). Predictors of relationship satisfaction, sexual satisfaction and sexual frequency in female couples. University of Massachusetts Amherst.

- Shahsavarani, AM. (2018). Social Exchange Theory: A Theory of Communication and Interpersonal Interactions in Society. Media Research, No. 1. (in Persian)
- Shiani, M. & Ahmadpour, Kh. (2017). The Relationship Between Social Capital and Social Identity Among Citizens of Rasht. Social Welfare Quarterly, Vol. 13, No. 66. (in Persian)
- Skorodziyevskiy, V., Crawford, G. C., Hayes, N. T., Davidsson, P., & Honig, B. (2025). Replicating Davidsson and Honig (2003): Updates on Human Capital, Social Capital, and Replications in Entrepreneurship. Entrepreneurship Theory and Practice, 10422587251322409.
- Soltani, F., Azizi, R., Sourinegad, H., Shayan, A., Mohammadi, Y., & Khodakarami, B. (2017). Sexual knowledge and attitude as predictors of female sexual satisfaction. Biomedical Research and Therapy, 4(12), 1874-1884.
- Stephenson, K. R. & Meston, C. M. (2015). The conditional importance of sex: Exploring the association between sexual well-being and life satisfaction. Journal of Sex & Marital Therapy, 41(1), 25-38.
- Sudeh, Maqsoodi; Moeidfah, Saeed; Tavakkol, Mohammad (2011). Sociological Study of the Relationship Between Social Capital and Marital Satisfaction Among Couples in Kerman City. Iranian Journal of Social Studies, Vol. 5, No. 1. (in Persian)
- Suvorova, I. Y. & Gromova, A. V. (2023). EMPIRICAL VERIFICATION OF THE MOTIVATION OF E. DESI AND R. RYAN'S MODEL ON THE EXAMPLE OF STUDENTS. СИСТЕМНАЯ ПСИХОЛОГИЯ И СОЦИОЛОГИЯ, 103.
- van den Brink, F., Vollmann, M., Smeets, M. A., Hessen, D. J., & Woertman, L. (2018). Relationships between body image, sexual satisfaction, and relationship quality in romantic couples. Journal of Family Psychology, 32(4), 466.
- Vasati, L. & Jalilvand, M.R. (2023). Critique and Review of 27. Coleman's Social Capital Theory Based on the Criteria for Measuring Social Knowledge. Cultural-Social Knowledge Quarterly, Vol. 14, No. 3, 83-98. (in Persian)